

5^ο ΓΕΛ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

Πολιτιστική περιήγηση στο Βυζαντινό Κάστρο των Τρικάλων, στο πλαίσιο μαθήματος Project και προαιρετικού πολιτιστικού προγράμματος (Τρίτη 15 Μαΐου 2018).

*Η παιδαγωγική ομάδα πολιτισμού της Α΄ Λυκείου του 5^{ου} ΓΕΛ Τρικάλων, με δύο(2) υπεύθυνες- συνοδούς καθηγήτριες: **Ηλιάδη Αμαλία, φιλόλογο-ιστορικό, Δ/ντρια 5^{ου} ΓΕΛ Τρικάλων & Καπαρτζιάνη Βασιλική, καθηγήτρια Αγγλικών,** πραγματοποίησε εκπαιδευτική περιήγηση αρχιτεκτονικής, μνημείων και πολιτισμού στο Βυζαντινό Κάστρο της πόλης μας, στο πλαίσιο των ακόλουθων δύο πολιτιστικών προγραμμάτων με θέμα: **«Αποτυπώνουμε φωτογραφικά τα μνημεία και τις αρχαιότητές μας στο φυσικό κάλλος, στο οποίο δημιουργήθηκαν» και «Χαρακτηριστικά αξιοθέατα ανά τον κόσμο».***

Η ομάδα μαθητών/τριών του 5ου ΓΕΛ Τρικάλων επισκέφτηκε την Τρίτη 15 Μαΐου 2018 αυτόν τον ιδιαίτερα σημαντικό χώρο για να «συναντήσει» την ιστορία, την αρχαιολογία και άλλες επιστήμες που οι λειτουργοί τους έχουν αφοσιωθεί στην προστασία και την προβολή των μνημείων μας. Οι αρχαιολόγοι που δούλεψαν στο κάστρο για να ξεναγήσουν τους επισκέπτες στους χώρους του, αλλά και για να προβάλλουν το πολυσχιδές έργο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, ανασκαφικό, αναστηλωτικό, εκπαιδευτικό καθώς και τη σημασία του για την οικονομία, την ανάπτυξη, την ενίσχυση της ταυτότητας και την εκπαίδευση της τοπικής κοινωνίας είναι αξιέπαινοι. Εκεί, μας περίμενε το μεγάλης ιστορικής αξίας μνημείο και χαρακτηριστικό δείγμα της οχυρωματικής αρχιτεκτονικής του θεσσαλικού χώρου, που είναι κτισμένο στα βόρεια της πόλης, σε θέση στρατηγικής σημασίας.

Σύμφωνα με τον Προκόπιο, το κάστρο ανεγέρθηκε από τον Ιουστινιανό Α΄ τον 6ο αιώνα, πάνω στα ερείπια της ακρόπολης της αρχαίας Τρίκκης. Κατά την περίοδο των Παλαιολόγων γνώρισε εκτεταμένες οικοδομικές και επισκευαστικές εργασίες. Κατά την άλωση της πόλης από τους Οθωμανούς ορισμένα τμήματα του κάστρου καταστράφηκαν, ωστόσο η μεγάλη στρατηγική σημασία που απέκτησε η πόλη ανάγκασε τους Οθωμανούς να επισκευάσουν, να συμπληρώσουν και να διατηρήσουν τα σωζόμενα τμήματα.

Το τείχος του είναι πολυγωνικού σχήματος, με πέντε πύργους και πολλές

μικρές πολεμίστρες. Είναι χωρισμένο σε τρία διαζώματα. α) Στο πρώτο διάζωμα, όπου υπάρχει η κύρια είσοδος στη δυτική πλευρά, ενώ στην ανατολική πλευρά κατασκευάστηκε λίθινη κλίμακα για την πρόσβαση προς την πόλη. Στο εσωτερικό του διαζώματος λειτουργεί τουριστικό περίπτερο. β) Στο δεύτερο διάζωμα που είναι και το μεγαλύτερο, κατασκευάστηκε από τους Οθωμανούς ρολόι μεγάλων διαστάσεων, το οποίο καταστράφηκε από τους Γερμανούς και στη θέση του τοποθετήθηκε το 1936 το σημερινό ρολόι, ύψους 33 μ. και γ) το τρίτο διάζωμα που είναι και το σημαντικότερο, αφού έχει περίοπτη θέση κι οπτική επαφή με όλη τη γύρω περιοχή και αποτελεί την ακρόπολη του κάστρου. Αποτελούσε το έσχατο καταφύγιο των αμυνομένων. Στο εσωτερικό του σώζεται το κτίριο που χρησίμευε ως πυριτιδαποθήκη. Στο διάζωμα αυτό οι αρχαιολόγοι διενήργησαν μικρής έκτασης ανασκαφική έρευνα με την οποία αποκαλύφθηκε , κοντά στην πυριτιδαποθήκη, κατασκευή που χρησίμευε πιθανόν ως αγωγός που μετέφερε την πυρίτιδα στις επάλξεις του περιβόλου του κάστρου. Επίσης, η ανασκαφική έρευνα έφερε στο φως όστρακα με εφύαλωση που χρονολογούνται στα μεταβυζαντινά χρόνια, καθώς και αβαφή κεραμική.

Δύο έργα άλλαξαν την όψη του κάστρου. Το πρώτο αφορά την αποκατάσταση τμημάτων του τρίτου διαζώματος και το δεύτερο την ανάδειξη της περιοχής γύρω από τα τείχη για την πλήρη ανάδειξη του μνημείου. Οι επεμβάσεις αυτές σκοπό έχουν τη διαμόρφωση μονοπατιών για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και τη δημιουργία διαδρόμων περιήγησης για την κίνηση των πεζών-επισκεπτών στο άλσος, για να χρησιμοποιηθεί για εκπαιδευτικούς, αισθητικούς λόγους ή για αναψυχή. Η ανάδειξη αυτή σίγουρα οδήγησε στην αύξηση της τουριστικής κίνησης της πόλης των Τρικάλων και της ευρύτερης περιοχής.

Αφού θαυμάσαμε το Βυζαντινό κάστρο, το υπαίθριο θέατρο του Φρουρίου, το ρολόι με την έκθεση φωτογραφιών παλαιότερων εποχών της πόλης μας και ολόκληρη την πόλη από ψηλά, αναλογιστήκαμε την καθημερινότητα και τον πολιτισμό της εποχής εκείνης. Εκεί στους ίδιους αυτούς χώρους, η 19η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων που τόσο αναγκαία και απαραίτητη είναι για την διάσωση της πολιτιστικής και ιστορικής μας κληρονομιάς, καταδεικνύοντας έτσι τη σημασία του ανθρώπινου παράγοντα, επιτέλεσε και επιτελεί σπουδαίο έργο.

Επιστρέψαμε στο σχολείο μας με τις καλύτερες εντυπώσεις, με μνήμες μιας άλλης ιστορικής εποχής και με εικόνες από τον πολιτισμό

της προβιομηχανικής περιόδου. Ευαισθητοποιηθήκαμε ως προς τη συντήρηση και την προβολή της πολιτιστικής μας μνήμης, ως προς την σημασία της ανασκαφής και του ρόλου της στην ανάγνωση του τοπίου και του παρελθόντος . Είμαστε περήφανοι για την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά του Νομού μας, αφού τα σημεία αναφοράς μιας πόλης θα συνεχίσουν να υπάρχουν και στο μέλλον, ταξιδεύοντας στο χρόνο και αποτελώντας μάρτυρες της ιστορίας κάθε τόπου.

Με τη σκέψη ότι οι μαθητές είναι οι αυριανοί πολίτες και ότι η σωστή ενημέρωση και αγωγή τους είναι κρίσιμης σημασίας για τη διατήρηση του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος στη χώρα μας, η εκπαιδευτική-πολιτιστική μας ομάδα αναζητώντας μια θέση για το παραδοσιακό πρόσωπο της Ελλάδας στην κοινωνία του αύριο, προσπαθεί μέσα από δραστηριότητες, φωτογράφιση, αναδίφηση σε ιστορικό υλικό, αποδελτίωση βιβλιογραφίας, συγκέντρωση εκπαιδευτικού υλικού, ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις, παιχνίδια ρόλων να βοηθήσει τα παιδιά να συνειδητοποιήσουν ότι, η σοφή χρήση των πόρων, η διατήρηση της παραδοσιακής μας αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, ο εθελοντισμός και η διάθεση συμμετοχής για την προστασία του περιβάλλοντος, είναι τα εκ των ων ουκ άνευ συστατικά μιας αυριανής Ελλάδας, όπου οι ίδιοι οι μαθητές σε θέσεις κλειδιά, μελλοντικά, θα παίρνουν σωστές αποφάσεις για την πορεία του τόπου τους. Απαιτείται προσπάθεια, λοιπόν, ευαισθητοποίησης και ταυτόχρονα συνειδητοποίησης των μαθητών και μαθητριών μέσα από το περιβαλλοντικό-πολιτιστικό μας πρόγραμμα της αξίας της παράδοσης ,στην ευρεία και στενή της έννοια, και της άμεσης ανάγκης διατήρησης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Ιδιαίτερα, η επιτόπια μελέτη χώρων-τοπίων και η λήψη φωτογραφιών μετά από κριτική και δημιουργική παρατήρηση, η βιβλιογραφική έρευνα, η μελέτη σχετικών παραθεμάτων και ο συσχετισμός τους με φωτογραφίες, παλιές και νεότερες, καταδεικνύουν τα πεδία σύνδεσης των εκπαιδευτικών μας προγραμμάτων με τα προγράμματα σπουδών των αντίστοιχων γνωστικών αντικειμένων: Ιστορία, Τέχνη, Εικαστική-Καλλιτεχνική Παιδεία, Έκθεση Ιδεών (Περιγραφή, Αφήγηση, Κατάθεση Απόψεων με επιχειρήματα).

Αμαλία Ηλιάδη, φιλόλογος-ιστορικός, Δ/ντρια 5^ο ΓΕΛ Τρικάλων